

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ і НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Михайла ДРАГОМАНОВА**

**ПРОГРАМА
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА З ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА**

**ОР бакалавр
галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація**

Київ 2023

Розробники програми:

Шевнюк О.Л., професор, доктор пед. наук, зав. кафедри образотворчого мистецтва УДУ імені Михайла Драгоманова,

Сова О.С., доцент, канд. пед. наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва УДУ імені Михайла Драгоманова,

Руденко І.В., доцент, канд. пед. наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва УДУ імені Михайла Драгоманова.

Стейкхолдери:

Гайдук Наталія Олександрівна, заступник директора Центру технології творчості та професійної орієнтації шкільної молоді,

Прима Ілля Вікторович, викладач образотворчого мистецтва, спеціаліст вищої категорії школи мистецтв імені М. Д. Леонтовича

Затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

“07” грудня 2022 року, протокол № 6

Завідувач кафедри

(підпис)

(Шевнюк О.Л.)

(прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Підсумкова державна атестація вчителя образотворчого мистецтва містить захист випускної кваліфікаційної роботи та державний іспит.

Метою підсумкових атестаційних випробувань є моніторинг професійної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до педагогічної діяльності як творчого процесу навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

Основними завданнями підсумкових атестаційних випробувань є визначення:

- рівня засвоєння студентами специфіки та закономірностей методики навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої та позашкільної освіти;

- сформованості компетентностей у сфері основних принципів, методів та форм навчання образотворчого мистецтва у шкільній та позашкільній освіті як засобів трансляції соціально значущих культурних смислів;

- готовності до культуротворчої діяльності фахівця, його просвітницької, дослідницької та методичної активності, спрямованих на його входження в соціальну практику, забезпечення його конкурентоздатності та мобільності на сучасному динамічному ринку праці;

- рівня розвитку особистісної системи ціннісних орієнтацій, комунікативних навичок і суб'єктної активності майбутніх фахівців, орієнтованої на засвоєння суб'єктної природи культурних процесів як інструменту національно-культурної самоідентифікації особистості.

Кваліфікаційна робота містить такі дві частини:

- практичну творчу частину в одному з видів і жанрів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;

- портфоліо – текстову презентацію, що відображає хід художньо-творчих процесів виконання кваліфікаційної роботи, аналіз історико-стильових особливостей жанру образотворчого мистецтва, за яким виконується практична частина, дослідження аналогів і джерел творчого пошуку, концепції твору; додаються супровідні документи та висновок антиплагіатної експертизи.

Порядок проведення та зміст підсумкової атестації за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація визначаються ЗВО на підставі Державного стандарту освіти за відповідним фахом (наказ МОН України № 725 від 24 травня 2019 р.).

1. Загальні вимоги до стандарту вищої освіти.

1. Загальна характеристика спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

1.1. Державним стандартом освіти за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, передбачена державна атестація випускників-бакалаврів у вигляді:

- публічного захисту кваліфікаційної роботи.

З метою підтвердження педагогічної кваліфікації згідно рекомендацій роботодавців додатково випускники складають:

- кваліфікаційний екзамен.

1.2. Нормативна тривалість навчання за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація заочною формою навчання – 3 роки і 10 місяців. Академічна кваліфікація – бакалавр образотворчого мистецтва. Професійна кваліфікація - художник, вчитель образотворчого мистецтва закладу загальної середньої освіти, викладач початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу, керівник студії художньої творчості.

1.3. Характеристика сфери професійної діяльності фахівця. Діяльність фахівця спрямована на навчання учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти та науково-дослідницьку діяльність у сфері методики навчання образотворчого мистецтва.

Сфера діяльності фахівця є :

- художньо-творча діяльність
- культурно-просвітницька;
- викладацька;
- науково-методична;
- соціально-педагогічна.

1.4. Фахівець підготовлений для творчої роботи, а також роботи в освітніх установах, що реалізують програми для закладів загальної середньої освіти у галузі «Мистецтво» та інноваційних програм для закладів позашкільної освіти, у системі неформальної та інформальної мистецької освіти.

2. Кваліфікаційна характеристика випускника за програмою спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Програмні компетентності

<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва у процесі навчання, під час художньої діяльності або організації різнорівневої художньої освіти, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів відповідних наук і характеризується певною
--	---

	невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>K01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>K02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях предметної галузі та сфері професійної діяльності.</p> <p>K03. Здатність до письмової та усної комунікації державною й іноземною (-ними) мовами.</p> <p>K04. Здатність до використання інформаційних технологій.</p> <p>K05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>K06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>K09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>K12. Здатність підтримувати ділову комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами та партнерами, органами влади та управління, засобами масової комунікації, зокрема у міжнародному контексті.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>K13. Розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметного-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними та сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.</p> <p>K14. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.</p> <p>K15. Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.</p> <p>K16. Генерувати авторські новаційні пошуки в практику сучасного мистецтва.</p> <p>K17. Здатність інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.</p> <p>K18. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.</p> <p>K20. Здатність використовувати професійні знання у практичній педагогічній діяльності.</p> <p>K22. Здатність проводити сучасні мистецтвознавчі та педагогічні дослідження з використанням інформаційно-комунікативних технологій.</p> <p>K23. Здатність презентувати художні твори,</p>

	<p>мистецтвознавчі та педагогічні дослідження у вітчизняному і міжнародному контексті.</p> <p>K24. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих загальноосвітніх і спеціалізованих художніх навчальних закладах.</p> <p>K25. Здатність залучати дітей і молодь до художньо-творчої активності, проектувати, організовувати, проводити навчальний процес з образотворчого мистецтва в позашкільних інституціях.</p>
--	---

Програмні результати навчання

ПР01. Застосовувати комплексний художній підхід до створення цілісного образу

ПР03. Застосовувати основні правила морфології та синтаксису для розуміння і складання текстів державною та іноземною (-ними) мовами, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПР04. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням.

ПР05. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПР06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках і матеріалах.

ПР07. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого і декоративного мистецтва.

ПР08. Аналізувати, стилізувати, інтепретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу

ПР09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПР10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування).

ПР11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, педагогічної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним умовам для якісного виконання роботи.

ПР12. Враховувати психологічні особливості людей у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.

ПР15. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку в комунікативному просторі.

ПР16. Володіти фаховою термінологією і методикою образотворчого мистецтва.

ПР17. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого та сучасного візуального мистецтва.

ПР18. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ПР20. Застосовувати педагогічні теорії, ефективні методи та технології у практичній діяльності з метою оптимізації педагогічної взаємодії з учнями у процесі художнього навчання і виховання

3. Часткові вимоги до рівня підготовки фахівців за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Виконання кваліфікаційної роботи є заключним етапом підготовки молодого спеціаліста у ЗВО, перевіркою рівня професійних знань і вмінь, його готовність до самостійної педагогічної та творчої праці.

Виконання кваліфікаційної роботи – підсумок творчих досягнень студента, демонстрування вмінь і навичок в освоєнні художнього ремесла для подальшої художньо-педагогічної діяльності. Він є важливою формою підготовки висококваліфікованого спеціаліста для сучасної школи.

Студент-випускник повинен показати високу професійну майстерність і творчі можливості. Кваліфікаційна робота передбачає реальну тему, затверджену радою університету і наказом ректора, на основі завдання на дипломне проектування, складеного та виданого кафедрою образотворчого мистецтва з урахуванням побажань студентів-випускників.

Виконання кваліфікаційної роботи сприяє формуванню у майбутнього учителя образотворчого мистецтва образного мислення, допомагає оволодіти навичками експериментального дослідження в царині художньої творчості. В процесі його виконання студенти розширюють коло знань, умінь і навичок, вчать самостійній творчій діяльності, засвоюють та закріплюють навчальний матеріал, який був набутий на заняттях з фахових дисциплін. Кваліфікаційна робота може бути виконана в одній із технік, видів, жанрів обраного студентом виду образотворчого мистецтва з можливістю синтезування з прикладними видами художньої діяльності відповідно тенденцій сучасного мистецтва.

Кваліфікаційна робота виконується на основі глибокого вивчення, аналізу і узагальнення всіх можливих джерел: навчальної літератури з образотворчого мистецтва, мистецтвознавчих наукових розвідок, монографій художників, скульпторів, графіків, майстрів декоративно-прикладного мистецтва, музейних експонатів, методичних рекомендацій та досвіду практичної роботи художників-викладачів ЗВО, вчителів загальноосвітніх і художніх шкіл, керівників художніх студій та гуртків.

Студент повинен дати оцінку вивченому за роки навчання матеріалу, набутиим умінням і навичкам, визначити свій погляд на вибір виду образотворчого мистецтва і його техніки, в якій спроможний найкраще виконати кваліфікаційну роботу і запропонувати на критичний аналіз керівника власне бачення вирішення творчого проекту.

Студенту надається право вибору теми кваліфікаційної роботи з урахуванням рекомендацій професорсько-викладацького складу профілюючої кафедри. Студент може запропонувати свою тему з необхідним обумовленням її розробки для прикладних завдань. Студент-дипломник отримує завдання на кваліфікаційну роботу, збирає матеріали необхідні для їх розв'язання та реалізації. Протягом першого тижня дипломного проектування студент складає проект календарного плану виконання кваліфікаційної роботи з вказівками послідовності і обсягу (в відсотках) окремих стадій роботи і представляє його на розгляд і затвердження керівникові.

Після затвердження керівництвом плану роботи над кваліфікаційною роботою студент приступає до його реалізації. В обов'язковому порядку відвідує передбачені розкладом додаткові зайняття, загальні консультації, інструктажі, збори, які проводяться по плану кафедри. Всебічно, на високому науковому і творчому рівні вирішує всі питання індивідуального завдання, якісно у відповідний термін виконує фази роботи, передбачені календарним планом, а також вказівки і рекомендації керівника кваліфікаційної роботи та консультантів. Затвердження ескізів до кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні художньої ради кафедри. Після відповідної корекції ескізів, їх доопрацювання проводиться остаточне затвердження. Обсяг творчої роботи становить не менше 4х стандартні аркуші А-4 (А-1 82×61). Дипломант оформляє згідно вимог портфолію та закінчений творчий продукт для презентації, представляє на підпис консультантам, керівникові кваліфікаційної роботи супровідні документи. Після цього випускник представляє кваліфікаційну роботу на кафедру для попереднього захисту в робочу комісію і завідувачу кафедрою в термін, передбачений календарним планом і планом кафедри, не пізніше ніж за 7-10 днів до початку роботи комісії підсумкової атестації. Кваліфікаційна робота, підписана завідувачем кафедри разом з письмовим відгуком керівника кваліфікаційної роботи, представляється рецензенту.

З метою дотримання культури академічної доброчесності кваліфікаційна робота перевіряється на плагіат. Для проведення перевірки на наявність плагіату голова комісії з академічної етики кафедри призначає відповідальну особу з числа членів комісії з академічної етики, яка в 2-денний термін за допомогою ліцензованих програмних продуктів здійснює автоматизований пошук візуальних запозичень та надає доступ до звіту про його результати всім членам комісії з академічної етики.

Комісія з академічної етики кафедри на основі аналізу результатів автоматизованого пошуку візуальних запозичень приймає рішення щодо наявності/відсутності в кваліфікаційній роботі академічного плагіату.

У разі відсутності академічного плагіату в кваліфікаційній роботі комісія з академічної етики надає довідку встановленого зразка, яка підписується головою та секретарем комісії з академічної етики, і долучається до кваліфікаційної роботи в якості обов'язкового документу. Забороняється захист кваліфікаційної роботи без висновків комісії з академічної етики.

У випадку встановлення факту академічного плагіату в кваліфікаційній роботі вона не допускається до захисту на засіданні атестаційної комісії, а студент підлягає відрахуванню з Університету за порушення академічної доброчесності. Студент має право на повторне написання кваліфікаційної роботи та її захист після поновлення у складі студентів Університету.

Кваліфікаційна робота в частині портфоліо-презентації повинна мати таку структуру:

- титульний аркуш;
- концепція творчої роботи
- джерела натхнення;
- творчий пошук;
- антиплагіатна перевірка (Google Images + Pinterest);
- фінальна версія творчої роботи;
- супровідні документи.

У перерахованому вище порядку портфоліо кваліфікаційної роботи переплітається під пружину.

Обрана для кваліфікаційної роботи тема повинна бути пов'язана з актуальними проблемами образотворчого мистецтва і виконана в одному з видів і жанрів образотворчого або декоративно-прикладного мистецтва. При оцінюванні та захисті кваліфікаційної роботи враховується її естетичне оформлення.

При оцінюванні творчої частини кваліфікаційної роботи враховуються використання студентом загальних принципів побудови мистецького твору, гармонійне поєднання художньо-образних можливостей графіки, живопису, скульптури, певного матеріалу з ідеєю та функціональним призначенням твору.

Головним критерієм оцінки образотворчої грамотності кваліфікаційної роботи вважається гармонійне, відповідне композиційне рішення. Оцінка складається з таких критеріїв:

І. Закономірності композиції (закони, правила, засоби, прийоми):

а) 5 балів – у кваліфікаційній роботі добре розкрита тема та ідея твору, який побудований з урахуванням основних законів, правил і прийомів композиції;

б) 4 бали – за незначні помилки в композиції проекту;

в) 3 бали – у кваліфікаційній роботі задовільно виявлена тема та ідея твору, допущені незначні помилки в побудові композиції, її закономірностей;

г) 2 бали – у кваліфікаційній роботі незадовільно виявлена тема та ідея твору, допущені значні помилки в побудові композиції, її закономірностей

(цілісність композиції, сюжетно-композиційний центр, ритм, рівновага тощо).

II. Образність (художня виразність):

- а) 20 балів – головні та другорядні образи композиції створені автором як високохудожні, нові в образотворчому мистецтві за формою та змістом;
- б) 4 бали – за незначні помилки у створенні образів композиції;
- в) 3 бали – маловиразні головні та другорядні образи композиції сприймаються задовільними;
- г) 2 бали – маловиразні головні та другорядні образи композиції передані, сприймаються незадовільними.

III. Образотворча грамотність (рисунок, колір):

- а) 5 балів – у кваліфікаційній роботі форма, пропорції, просторове положення та колір основних образів художнього твору виконані професійно грамотно, творчо, емоційно;
- б) 4 бали – допущені незначні помилки в образотворчій грамоті;
- в) 3 бали – у кваліфікаційній роботі малюнок та колір образів передані із значними помилками
- г) 2 бали – малюнок, колір образів кваліфікаційної роботи передані з недопустимими помилками для художника-педагога.

IV. Техніка виконання (гуаш, акварель, гіпс, декоративні художні матеріали та ін.):

- а) 5 балів – техніка виконання в художньому матеріалі кваліфікаційної роботи вдало розкриває тему і задум художника, образи твору виконані професійно, майстерно, емоційно;
- б) 4 бали – допущені незначні помилки в техніці виконання художніми матеріалами кваліфікаційної роботи;
- в) 3 бали – у кваліфікаційній роботі допущені значні помилки в техніці виконання відповідними художніми матеріалами, які задовільно розкривають образи твору;
- г) 2 бали – кваліфікаційна робота виконана художніми матеріалами на низькому професійному рівні, техніка виконання роботи не розкриває тему та задум художника-педагога.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Рівень	Характеристика рівня	Бали
Грамотність		
низький	Допущені значні помилки, недостатньо виявлені закономірності сполучення елементів структури змісту твору.	0-5
середній	Допущені незначні помилки, задовільно	6-12

	виявлені закономірності сполучення основного змісту структури твору.	
оптимальний	Добре виявлені закономірності побудови структури, змісту, зв'язки виглядають логічно з естетичним ефектом.	13-19
високий	Враховані всі закономірності побудови структури, чітко, оригінально співвідносяться всі елементи, виразно демонструється естетичний ефект.	20-25
Технічність		
низький	Допущені значні помилки у використанні техніки виконання завдання, різко порушена структура змісту твору.	0-5
середній	Допущені незначні помилки у використанні техніки виконання завдання, слабо виражена структура змісту твору.	6-12
оптимальний	Добре використано техніку виконання завдання, елементи структури виявлені достатньо ефектно.	13-19
високий	Враховані всі закономірності застосування техніки виконання у вирішенні завдання, прояв співвідношення елементів у структурі змісту має естетичний ефект.	20-25
Цілісність		
низький	Допущені значні помилки у сполученні елементів структури змісту, що руйнує цілісну побудову образу.	0-5
середній	Допущені незначні помилки у сполученні елементів структури змісту, що слабо реалізує цілісну побудову образу.	6-12
оптимальний	Добре використано сполученні елементів структури змісту, що логічно реалізує цілісну побудову образу.	13-19
високий	Враховані всі закономірності сполучення елементів змісту, вони чітко, оригінально співвідносяться і поєднуються в цілісну структуру.	20-25
Креативність		
низький	Допущені значні помилки у компонованні елементів структури змісту, передано шаблонне	0-5

	вирішення компоновання структури й застосування техніки.	
середній	Допущені незначні помилки у компонованні елементів структури змісту, що слабо реалізує можливості виразності акцентів, логіку прийомів техніки виконання.	6-12
оптимальний	Добре використано сполученні елементів структури змісту, що логічно реалізує цілісну побудову, можливості виразності акцентів, доцільність прийомів техніки виконання і колористики.	13-19
високий	Враховані всі закономірності сполучення елементів змісту, вони чітко, оригінально співвідносяться і поєднуються в цілісну структуру, техніка виконання, колористика всебічно і глибоко підкорені ієрархічному механізмові реалізації естетичного ефекта ідеї композиційного рішення.	20-25
МАХ кількість балів		100

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється на відкритому засіданні атестаційної комісії (АК). На захист кваліфікаційної роботи студент готує доповідь, вона може мати довільну форму і за часом не повинна перевищувати 3–5 хв. Після доповіді студенту задають питання члени АК. Хід захисту фіксується у протоколі АК. Результати захисту визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно» і рішення АК про оцінку знань студента, виявлених при захисті кваліфікаційної роботи та видання йому диплома державного зразка про освіту (кваліфікацію) приймається державною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, котрі брали участь у засіданні. За однакової кількості голосів голос голови є вирішальним. У випадках, коли захист дипломного проекту визначається незадовільним, АК встановлює, чи може студент подати на повторний захист той самий проект з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему.

Основні та допоміжні інформаційні ресурси

Основна література:

1. Барб-Галль Ф. Як розмовляти з дітьми про мистецтво. Львів, 2015
2. Барб-Галль Ф. Як розмовляти з дітьми про мистецтво ХХ століття. Львів, 2015
3. Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2007.
4. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2006.
5. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти. Київ.
6. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є. До проекту оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з мистецьких дисциплін без балів. Сучасний виховний процес : сутність та інноваційний потенціал: матеріали звіт. наук.-практ. конф. ІПВ НАПН України за 2012 рік. — Івано-Франківськ, 2013.
7. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі. Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів, 2015.
8. Масол Л. М. Концепція і Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. Київ, 2004. № 10.
9. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015.
10. Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посіб. для вчит. Л. М Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006.
11. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів : музичне; образотворче мистецтво; інтегрований курс “Мистецтво”. 5–9 клас. Масол Л. М., Коваленко О. Я., Сотська Г. І., Кузьменко Г. В., Константинова О. В., Марчук Ж. С., Паньків Л. І., Грінчук І. П., Новікова Н. В., Овіннікова Н. І. Упор. Л. М. Масол. Київ, 2013. 2-е вид.
12. Озерова М. О детском рисовании. Москва, 2013.
13. Ростовцев Н. Н. Методика изобразительного искусства в школе. Учеб. для студ. худож.-граф. фак. пед. ин-тов. Москва, 2000. 3-е изд., доп. и перераб.

Допоміжна література:

1. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі. Навч.-метод. посіб. для студ. худож.-графічн. фак-тів вузів. Київ, 1997.
2. Алексеев С. С. О колорите. Москва, 1974.
3. Алпатов М. В. Искусство. Живопись. Скульптура. Архитектура. Графика. Кн. для учителя. Москва, 1989.
4. Бесчастнов Н. П. Графика пейзажа. Учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. Москва, 2005.
5. Бесчастнов Н. П. Портретная графика. Учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. Москва, 2007.
6. Гинсбург Н. Как рисовать натюрморт. Москва, 2004.
7. Дж. Чиварди. Рисунок. Пейзаж : методы, техника, композиция. Москва, 2002.
8. Жердзіцький В. Є. Живопис. Техніка і технологія. Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Харків, 2006.
9. Коровина Т. Н. Рисуем портрет. Харьков, 2011.
10. Красноголовец О. С. Основы скульптуры. Навч. посіб. Київ, 2008.
11. Луиза Гордон. Рисунок. Техника рисования фигуры человека в движении. Москва, 2004.
12. Норлинг Э. Объемный рисунок и перспектива. Москва, 2004.
13. Образотворче мистецтво. Теорія навчання. Календарно-тематичне планування. Основні поняття образотворчого мистецтва: 1–7 кл. Навч.-метод. посіб. для вчителів. Г. А. Полякова, Л. І. Божко, О. О. Лейбіна и др. Харків, 2001.

14. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін. Навч. посіб. Київ, 2009.

15. Яремків М. М. Композиція : творчі основи зображення : навч. посіб. для вищ. навч. закл. Тернопіль, 2009.

Електронні ресурси:

1. Електронні версії підручників.
URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>
2. Закон України “Про освіту”
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України.
URL: <https://imzo.gov.ua/>
4. Концепція “Нова українська школа”
URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
5. Концепція розвитку педагогічної освіти
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>
6. Матеріали моніторингу якості початкової освіти
URL: <http://testportal.gov.ua/tag/monitoring-pochatkovoyi-osviti/>
7. Методика навчання мистецтва у початковій школі.
URL: <https://www.slideshare.net/ssuser491ed5/ji-120110710>
8. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/>
9. Навчальна програма «Мистецтво». 1–4 клас.
URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/8.-mistecztvo-1-4-klas.doc>
10. Навчальна програма «Образотворче мистецтво». 1–4 клас.
URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/9-obrazotvorche-mistecztvo-1-4-klas.doc>
11. Навчальні програми 5–9 класи. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/>
12. Нормативна база. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/zahalna-serednya-osvita-normatyvna-baza/>
13. Національна академія педагогічних наук України (Масол. Л. М. Методика навчання в основній школі)
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309575.pdf>
14. Семаго Н. Детский рисунок. Этапы развития и качественная оценка. URL: <https://psy.1sept.ru/article.php?ID=200303512>
15. Технології художньо-естетичного виховання учнів основної школи у позакласній роботі. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Руденко І. В., Ничкало С. А. та ін. *Монографія*. Харків, 2015. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/9885/> ; <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9885>
16. Естетизація навчально-виховного процесу в основній школі засобами мистецтва : наук.-метод. посіб. За заг. ред.: Н. Є. Миропольської, О. А. Комаровської. Кіровоград, 2013. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==041A==043E==043C==0430==0440==043E==0432==0441==044C==043A==0430=3A==041E=2E==0410=2E=3A=3A.html>

Техніко-методичні рекомендації щодо проведення підсумкової атестації в дистанційному режимі

Здійснюється відповідно до стандартної процедури захисту дипломної роботи в середовищі **GOOGLE MEET** або **ZOOM**. Під час відеоконференції слід дотримуватися:

правила імені (із зала очікування допускаються до відеозв'язку лише особи з повністю підписаним іменем)

правила мікрофону (у всіх вимкнено),

правила руки (для того, щоби включити мікрофон слід підняти руку),

правила часу (говорити конкретно, стисло і по суті)

- Студент подає до захисту **PDF файл** портфолію з усіма супровідними документами та якісний **JPG файл** з фотографією творчої роботи (для об'ємних композицій з декількох сторін) – за якість файлу відповідальність несе автор, оскільки саме фоторепродукція є базою для оцінювання творчої роботи.
- Студенти захищаються в алфавітному порядку.
- Захист починається з доповіді студента за результатами роботи – 3-4 хвилини. Під час доповіді включається демонстрація екрану з фотозображенням кваліфікаційної роботи студента.
- Далі студент відповідає на запитання членів атестаційної комісії та присутніх.
- Потім виступає керівник роботи з враженнями від співпраці зі студентом – 2-3 хв.
- Наступним виступає рецензент з оцінкою роботи – 2-3 хв.
- По завершенню захисту студент може взяти слово **ВИКЛЮЧНО** для того, щоби виступити з приводу обговорення його роботи, побажань і зауважень.
- По завершенню всіх захистів студенти відключаються від онлайн платформи, і комісія починає обговорення результатів.
- У визначений час студенти і викладачі знову під'єднуються до відеоконференції для оголошення результатів і оцінок.
 - До завершення робочого дня студент може подати офіційну **письмову апеляцію** по пошті кафедри **kom@npu.edu.ua**, що є підставою для роботи апеляційної комісії та зміни/підтвердження результатів захисту/